

บทที่ ๑

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวแม้จะเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดของสังคม แต่ก็สำคัญยิ่ง เพราะ เป็นสังคมน้อยแรกของเด็กที่ให้ทุกสิ่งทุกอย่างแก่เด็กตั้งแต่การกำเนิดชีวิต การคุ้มครอง การเลี้ยงดู การรู้จักเกี่ยวข้องกับบุคคลทุกเพศทุกวัย ตลอดจนให้การเรียนรู้ถึงความซับซ้อนของวัฒนธรรมในสังคม อันเป็นสิ่งช่วยพัฒนาบุคลิกภาพเบื้องต้นของเด็กออกไปสู่สังคมภายนอก ถ้าครอบครัวไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เหล่านี้โดยสมบูรณ์แล้ว ครอบครัวจะเป็นสาเหตุที่ทำให้ลายบุคลิกภาพและพัฒนาการของเด็กได้^๒

บิตามารคาของครอบครัวที่มีความสุข จะปฏิบัติหน้าที่ต่อครอบครัวได้อย่างถูกต้อง อันทำให้สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะบุตรมีความมั่นใจ มีบุคลิกภาพ และพัฒนาการที่เหมาะสมในการปฏิบัติตนเองต่อผู้อื่นและต่อสังคม ในทางตรงกันข้ามถ้าบิตามารคาไม่ปฏิบัติหน้าที่ต่อครอบครัว โดยสมบูรณ์ก็จะทำให้สมาชิกในครอบครัว โดยเฉพาะบุตรปราศจากความสุข เกิดความลำบากใจ เป็นผลให้บุคลิกภาพและพัฒนาการของเด็กเป็นไปอย่างไม่เหมาะสมกับวัย เด็กไม่สามารถปฏิบัติตนเองต่อผู้อื่นและต่อสังคมได้อย่างถูกต้อง อันอาจจะมีแนวโน้มให้เด็กเป็นผู้สร้างปัญหาแก่สังคม และการมีปัญหาด้านความประพฤตินี้ย่อมจะมีผลต่อเนื่องให้เด็กมีปัญหาทางการเรียนได้

Rhoda W. Bacmeister, All in the Family (Appleton-Century-Crafts Incorporated, 1951), p.431.

^๒ กองเผยแพร่การศึกษา, สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, อนุสารวิจัยศึกษาฉบับที่ ๗ (พระนคร: โรงพิมพ์ ร.ส.พ.), หน้า ๓.

โรงเรียนเป็นสิ่งที่มีค่าที่สุดสำหรับเด็กไม่ยิ่งกว่าครอบครัว โดยเฉพาะโรงเรียนในระดับประถมศึกษาที่มีความสำคัญต่อเด็กมาก เพราะเด็กทุกคนต้องเข้าเรียนตามพระราชบัญญัติประถมศึกษาอันเป็นการศึกษาภาคบังคับ โดยโรงเรียนมีจุดมุ่งหมายที่จะถ่ายทอดความรู้ในทุกด้านให้แก่เด็ก อบรมให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคมและเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย^๓ โรงเรียนจึงเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมที่รับหน้าที่ต่อจากครอบครัวและทำหน้าที่ร่วมกับครอบครัวในการปลูกฝังสิ่งที่งามและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตของเด็กที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยเด็กทุกคนจะได้รับการปฏิบัติจากทางโรงเรียนและมีสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนเหมือนกันทุกคน ถ้าโรงเรียนหรือครอบครัวปฏิบัติหน้าที่บกพร่องหรือไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันอย่างดีแล้วอาจจะมีผลทำให้เด็กมีปัญหาได้ บ้านและโรงเรียนจึงมีความสำคัญและสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างแยกกันไม่ได้ต่อตัวเด็กและพฤติกรรมของเด็ก เด็กที่มีสภาพทางบ้านหรือทางครอบครัวต่างกันมาอยู่ในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมอย่างเดียวกันและเผชิญปัญหาปัญหานั้นอาจจะสืบเนื่องมาจากทางบ้านก็ได้ แต่ถ้าโรงเรียนเป็นสาเหตุทำให้เด็กมีปัญหา ก็อาจจะนำมาแสดงออกต่อครอบครัว ครอบครัวที่เข้าใจเด็กและรู้ถึงสาเหตุของปัญหาก็จะช่วยจัดปัญหาให้แก่เด็กได้โดยร่วมมือกับโรงเรียน ในทำนองเดียวกันถ้าครอบครัวเป็นสาเหตุทำให้เด็กมีปัญหา โรงเรียนก็ต้องช่วยกันแก้ไขปัญหานั้นร่วมกับทางบ้าน ครูในฐานะเป็นผู้ให้การศึกษาอบรมและแก้ไขปัญหาคำเรียนและความประพฤติของเด็กจึงจำเป็นต้องศึกษาและเข้าใจเด็กไม่เฉพาะแต่ตัวเด็กเป็นรายบุคคลเท่านั้น แต่จะต้องศึกษาและเข้าใจตลอดไปจนถึงครอบครัวของเด็กด้วย

ในการวิจัยเรื่องภูมิหลังทางครอบครัวของเด็กที่มีปัญหาและเด็กไม่มีปัญหาคั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าลักษณะภูมิหลังทางครอบครัวด้านใดที่อาจก่อให้เกิดปัญหาทางการเรียนและ

---

^๓กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, แบบเรียนสังคมศึกษาวิชาหน้าที่พลเมืองประ-
โยชน์ระบบศึกษาคอนปลาย (พระนคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, ๒๕๐๖), หน้า ๘.

ความประพฤติก่อก่อกได้ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางให้สถาบันและผู้เกี่ยวข้องก่อก่อกได้เข้าใจ
 ในพฤติกรรมของก่อกและช่วยป้องกันก่อกปัญหาต่าง ๆ ได้ถูกต้องยิ่งขึ้น โดยเลือกศึกษา
 เฉพาะ ภูมิหลังทางครอบครัวของ ก่อกในชั้นประถมศึกษาตอนปลายของ โรงเรียนเทศบาลใน
 จังหวัดพระนคร ควบคู่กันให้ครูเป็นผู้เลือกก่อกมีปัญหาและก่อกไม่มีปัญหาตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัย
 ตั้งไว้ เหตุผลที่เลือกก่อกในระดับนี้เพราะ เป็นวัยที่ก่อกเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น บุคลิกภาพของก่อก
 ได้พัฒนาจากทางบ้านเป็นระยะเวลาพอสมควร และจากตัว ก่อกผู้วิจัยจะสืบหาภูมิหลังทาง
 ครอบครัวที่อาจเกี่ยวข้องกับการมีปัญหาของ ก่อกต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีความมุ่งหมายที่จะศึกษาว่า ภูมิหลังทางครอบครัว (Family Back-
 ground) ในด้านสถานะภาพทางการสมรสของบิดามารดา ลักษณะอาชีพของบิดามารดา
 ระดับการศึกษาของบิดามารดา อายุของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว การที่เด็กหา
 รายได้ช่วยครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ประเภทผู้ปกครองที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย
 จำนวนสมาชิกในบ้าน จำนวนพี่น้องรวมบิดามารดา อายุของพี่น้องรวมบิดามารดา ลำดับที่
 ในครอบครัว การมีบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยง และการมีพี่น้องต่างบิดาหรือมารดา ของเด็ก
 ในระดับประถมศึกษาตอนปลายนั้นจะมีผลเกี่ยวข้องหรือแตกต่างกันอย่างไรระหว่างเด็กมี
 ปัญหาทางการเรียนและความประพฤติก่อกกับ เด็กที่ไม่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติก่อก

ข้อสมมติเบื้องต้น

ผู้วิจัยถือว่าครูเป็นผู้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กมีปัญหาทางการเรียนและความ-
 ประพฤติก่อกกับเด็กที่ไม่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติก่อกได้ตรงตาม เกณฑ์ที่กำหนดไว้

สมมติฐานของการวิจัย

เด็กมีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติก่อกกับ เด็กไม่มีปัญหาทางการเรียนและ

ความประพฤตินั้นชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีภูมิหลังทางครอบครัวแตกต่างกันในคำตอบต่อไปนี้

๑. สถานะภาพทางการสมรสของบิดามารดา
๒. ลักษณะอาชีพของบิดามารดา
๓. ระดับการศึกษาของบิดามารดา
๔. อายุของบิดามารดา
๕. รายได้ของครอบครัว
๖. การที่เด็กหารายได้ช่วยครอบครัว
๗. ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว
๘. ประเภทปกครองที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย
๙. จำนวนสมาชิกในบ้าน
๑๐. จำนวนพี่น้อง รวมบิดามารดา
๑๑. อายุของพี่น้อง รวมบิดามารดา
๑๒. ลำดับที่ในครอบครัว
๑๓. การมีบิดาเลี้ยงหรือมารดาเลี้ยง
๑๔. การมีพี่น้องต่างบิดาหรือมารดา

ขอบเขตของการวิจัย

๑. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติกัยกับเด็กที่ไม่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤตินั้นชั้นประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดเทศบาลนครกรุงเทพ

๒. ครูเป็นผู้เลือกตัวอย่างประชากรที่เป็นเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติกัยกับเด็กที่ไม่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติตามเกณฑ์ดังนี้

- เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติได้แก่ เด็กที่หนีเรียน เด็กที่ไม่ยอมเรียน เด็กที่ขาดเรียนทุก ๆ สัปดาห์โดยมิได้เจ็บป่วย และเด็กที่สอบตกเพราะสาเหตุดังกล่าว เด็กที่มาโรงเรียนสายเกือบทุกวัน เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กที่ทำความเดือดร้อน

แก่ครูและเพื่อนนักเรียน เด็กที่ฝ่าฝืนระเบียบวินัยและข้อบังคับของโรงเรียน เช่น สูบบุหรี่ เล่นการพนัน ลักขโมย และฝ่าฝืนคำสั่งของครู

- เด็กที่ไม่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติ ได้แก่ เด็กที่ไม่หนีเรียน เด็กที่ไม่ขาดเรียนทุก ๆ สัปดาห์ เด็กที่ไม่มาโรงเรียนสายเป็นประจำ เด็กที่ไม่ตกซ้ำชั้น เด็กที่ช่วยเหลือครูและเพื่อนนักเรียน เด็กที่ไม่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กที่ไม่ฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียน

คำจำกัดความ

ภูมิหลังทางครอบครัว หมายถึง สถานะภาพทางการสมรสของบิดามารดา ลักษณะอาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา อายุของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว การลงโทษของบิดามารดา ประเภทที่อยู่อาศัย ประเภทผู้ประกอบการที่เด็กอาศัยอยู่ด้วย จำนวนสมาชิกในบ้าน จำนวนพี่น้องร่วมบิดามารดา จำนวนพี่น้องต่างบิดามารดา ลำดับที่ในครอบครัวของเด็ก การที่เด็กหารายได้ช่วยครอบครัว

เด็กมีปัญหา หมายถึง เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเด็กที่หนีเรียน เด็กที่ไม่ยอมเรียน ...เด็กที่ขาดเรียนทุก ๆ สัปดาห์โดยมิได้เจ็บป่วย และเด็กที่สอบตกเพราะสาเหตุดังกล่าว เด็กที่มาโรงเรียนสายเกือบทุกวัน เด็กที่มีพฤติกรรมก้าวร้าว เด็กที่ทำความแค้นโกรธแก่ครูและเพื่อนนักเรียน เด็กที่ฝ่าฝืนระเบียบวินัยและข้อบังคับของโรงเรียน เช่น สูบบุหรี่ เล่นการพนัน และฝ่าฝืนคำสั่งของครู

เด็กไม่มีปัญหา หมายถึง เด็กที่ไม่มีปัญหาทางการเรียนและความประพฤติในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล สังกัดเทศบาลนครกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเด็กที่ไม่หนีเรียน เด็กที่ไม่ขาดเรียนทุก ๆ สัปดาห์ เด็กที่ไม่มาโรงเรียนสายเป็นประจำ เด็กที่ไม่ตกซ้ำชั้น เด็กที่ช่วยเหลือครูและเพื่อนนักเรียน เด็กที่มีพฤติกรรมไม่ก้าวร้าว เด็กที่ไม่ฝ่าฝืนระเบียบวินัยของโรงเรียน

ครู หมายถึง ครูในระดับประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเทศบาล จังหวัด
พระนครศรีอยุธยา

โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนระดับประถมศึกษาตอนปลาย สังกัดเทศบาลนคร-
กรุงเทพ